

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МАРІУПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

**АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ
НАУКИ ТА ОСВІТИ**

**Збірник матеріалів
XVII підсумкової науково-практичної конференції
викладачів**

30 січня 2015 року

*За загальною редакцією
члена-кореспондента НАПН України, доктора політичних наук, професора,
К.В. Балабанова*

МАРІУПОЛЬ – 2015

УДК 061.3 (063)
ББК 94.3я 431

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ НАУКИ ТА ОСВІТИ: Збірник матеріалів XVII підсумкової науково-практичної конференції викладачів МДУ / За заг. ред. К.В. Балабанова. – Маріуполь: МДУ, 2015. – 430 арк.

Друкується за ухвалою вченої ради Маріупольського державного університету (протокол № 4 від 24.12.2014)

Редакційна колегія:

Голова – Балабанов К.В., доктор політичних наук, професор

Члени редколегії: Баймуратов М.О., д.ю.н., проф.; Безчотнікова С.В., д.філол.н., проф.; Брітченко Г.І., д.е.н., проф.; Булатова О.В., к.е.н., проф.; Бушаков В.А., д.філол.н., проф.; Качинська Н.О., к.політ.н., доц.; Кіндюк Б.В., д.геогр.н., проф.; Косенко Ю.М., к.пед.н., проф.; Ніколенко Л.М., к.ю.н., проф.; Пономарьова І.С., д.і.н., проф.; Почепцов Г.Г., д.філол.н., проф.; Романцов В.М., д.і.н., проф.; Сабадаш Ю.С., д. культурології, проф.; Слющинський Б.В., д.соц.н., проф.; Соколова І.В., д.пед.н., проф.; Шепітько С.В., к.філол.н., проф.

Збірник містить матеріали XVII підсумкової науково-практичної конференції викладачів МДУ, яка відбулася 30 січня 2015 року в Маріупольському державному університеті.

У матеріалах висвітлені актуальні проблеми розвитку міжнародних відносин та зовнішньої політики, філософії та соціології, історії, економіки та менеджменту, права, літературознавства і культурології, філології, методики викладання, педагогіки та психології.

Видання адресоване науковцям, викладачам, аспірантам та студентам, а також усім, хто цікавиться сучасними проблемами науки та освіти.

***Редакція не несе відповідальності за авторський стиль праць,
опублікованих у збірнику***

© Маріупольський державний університет

Міцність педагогічних знань відіграє важливу роль при підготовці студентів до виконання професійної педагогічної діяльності. Вона також сприяє підвищенню загальної і педагогічної культури; вмінню краще розуміти інших і взаємодіяти з ними; вмінню самостійно мислити і передбачати наслідки власних дій; самостійно учитися й адекватно оцінювати свої можливості; самостійно знаходити оптимальні шляхи досягнення мети і подолання труднощів, які виникають у процесі педагогічної діяльності та життя.

Отже, знання педагога – не сума засвоєних дисциплін, а особистісно забарвлена усвідомлена система, де є місце власним оцінкам, критичним поглядам. На ґрунті педагогічних знань формується педагогічна свідомість – принципи і правила, які є засадовими щодо дій і вчинків майбутнього фахівця. Ці принципи і правила кожний педагог виробляє на підставі власного досвіду, але осмислити, усвідомити їх можна лише за допомогою наукових знань, що потребують систематичного поповнення. Слід зауважити, що складність навчання педагога, набуття професійної компетентності полягає і в тому, що міцні педагогічні знання мають формуватися водночас на всіх рівнях: методологічному, теоретичному, методичному, технологічному. Це потребує розвиненого професійного мислення, здатності добирати, аналізувати й синтезувати здобуті знання у досягненні педагогічної мети, уявляти технологію їх застосування.

Література

1. Коджаспирова Г. М. Словарь по педагогике / Г. М. Коджаспирова, А. Ю. Коджаспиров. – М. : ИКЦ "Март"; Ростов н/Д : "Март", 2003. – 448 с.
2. Колмогорова М.І. Педагогічне забезпечення міцності знань / М.І. Колмогорова, Л.С. Рибалко. – Х.: Основа, 2012. – 80 с.

УДК 372.3(043)

Демидова Ю.О., кандидат педагогічних наук, доцент

МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ РЕАЛІЗАЦІЇ ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНОЇ ПРОГРАМИ ФОРМУВАННЯ ПІЗНАВАЛЬНОЇ САМОСТІЙНОСТІ ДОШКІЛЬНИКІВ

Однією з важливих причин труднощів у формуванні у дітей дошкільного віку активності і самостійності в пізнавальній діяльності є недостатнє вираховування в педагогічній практиці основної тенденції розвитку дитячого мислення.

Вивчення сутності поняття самостійності дозволило встановити, що самостійність як якість особистості старшого дошкільника проявляється у здатності дитини діяти незалежно від допомоги дорослого. У старшому дошкільному віці дитина здатна проявляти елементарну критичність і самокритичність, починає оволодівати початковими формами дослідництва. Вона охоче займається практичною діяльністю і намагається доводити будь-яку справу до кінця. Чим активніше є діяльність, тим вона ефективніша впливає на формування та якісні зміни пізнавальної самостійності. Такою діяльністю в старшому дошкільному віці є конструювання.

Педагогічна теорія і практика свідчать про те, що конструювання відповідає інтересам і потребам дитини, розвиває мислення, формує вміння самостійно шукати способи розв'язання конструктивних завдань [1]. Конструювання передбачає створення різних конструкцій і моделей з будівельним матеріалом і деталей конструкторів, виготовлення виробів з паперу, картону, різного природного (мох, гілки, шишки тощо) і підручного матеріалів (картонні коробки, дерев'яні котушки, гумові шини і т.п.). Кожен з цих видів конструювання впливає на пізнавальний та інтелектуальний розвиток дітей старшого дошкільного віку [3].

Проведення експериментальної методики передбачало використання різноманітних матеріалів декількох груп:

- перша група включала природні матеріали живої та неживої природи (листя, насіння, камені, шишки тощо.), з яких дитина вибирає окремі частини предмета і з'єднує їх

пластиліном. Використання даного виду матеріалу обумовлено тим, що дошкільний вік характеризується інтенсивним розвитком чуттєво-емоційної сфери та на основі емоційно позитивного ставлення до процесу пізнання.

- друга група включала будівельний матеріал. При роботі з ним діти можуть комбінувати різні форми (куби, призми, пластини тощо), що дозволяло їм будувати споруди, в яких своєрідно відбивалися їхні враження від навколишнього світу.

- третю групу складали матеріали, які збиралися в побуті (котушки, коробки, пінопласт, пластикові пляшки тощо) і були привабливими для дітей. При роботі з цією групою матеріалів дітям робилися підказки про можливі шляхи використання цих предметів, їх спрямовували на пошук нових оригінальних рішень.

- до четвертої групи – віднесений папір, який необов'язково повинен бути новим і великим. Необхідно використовувати шматки шпалер, кольорову фольгу, листівки, різнобарвні обгортки від цукерок тощо. Вибір цих матеріалів обумовлюється його особливостями якості, фактури, розміром, характером можливих конструкцій і виробів з нього.

В експериментальній програмі також поєднувалися різні види і особливості навчання конструювання (за зразком, за умов, за простими кресленнями та наочними схемами; за задумом, за конкретною темою, а також вільне конструювання). Реалізація експериментальної програми формування пізнавальної самостійності впливала на кількість і якість показників, які враховувалися, вибираючи форми, методи і засоби навчання. Від них залежав вибір варіанта навчання, який забезпечить реалізацію мети персонального розвитку особистості дитини. Це дозволяло визначитися в тому, який сенс навчання достатній для того, щоб забезпечити належний рівень доступності, систематичного і послідовного навчання. Вони вказують і на те, які є можливості для раціонального поєднання колективних, групових та індивідуальних форм організації навчання з метою формування пізнавальної самостійності дітей.

Значною мірою форми організації навчання свідчать про характер зв'язку між педагогом і дитиною, їхньою діяльністю, місце заняття і режим його проведення. Вибір певної форми обумовлювався головною вимогою: сприяти дошкільнику в його бажанні вчитися.

Концептуальним в експериментальній програмі було співвідношення різних форм організації навчання, в умовах якого підвищувався рівень конструктивної діяльності та пізнавальної самостійності дошкільників.

Отже, експериментально доведено, що головною умовою формування пізнавальної самостійності дітей є впровадження експериментальної програми, в рамках якої передбачалося оптимальне поєднання різних його форм і видів.

Література

1. Базовий компонент дошкільної освіти в Україні - К.: Ред.журн. «Дошкільне виховання», - 1999. - 63с.
2. Галайда С. Конструювання з паперу // Палітра педагога. - 2004.-№1.- С. 21-23
3. Котелянець Н., Скриннік С. Творче конструювання розвиває інтелект // Дошкільне виховання. - 2005. - №8. - С. 12-14

УДК 378.147.334(043)

Косенко Ю. М., кандидат педагогічних наук, професор

ДІАЛОГОВЕ НАВЧАННЯ ЯК СПЕЦИФІЧНА ФОРМА ПІЗНАВАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СТУДЕНТІВ

Завтрашній фахівець дошкільної освіти – особа, що не лише володіє професійними знаннями та вміннями, а й має багатий внутрішній потенціал властивостей і якостей, що сприяють самоосвіті, самореалізації в подальшій професійній діяльності, освіті «через усе